

INTERVJU SA NJEGOVOM EKSELENCIJOM DEJANOM RALEVIĆEM,

ambasadorom Republike Srbije
u Kanadi

Razgovor vodila Ljiljana Vujnović-Ilić

Časopis **SAN** ima zadovoljstvo i privilegiju da svojim čitaocima predstavi ekskluzivni intervju sa Dejanom Ralevićem, koji je u septembru 2020. godine postavljen za ambasadora Republike Srbije u Kanadi.

SAN: Ove godine se navršava 80 godina od uspostavljanja diplomatskih odnosa između Srbije i Kanade. Ovaj jubilej je ujedno i prilika za jačanje političkog dijaloga i podsticaj za razvoj partnerstva i srpsko-kanadskih veza u svim oblastima. Šta se trenutno radi na poboljšanju i produbljivanju bilateralnih odnosa između Srbije i Kanade i koji su rezultati do sada postignuti? Kako ambasada planira da proslavi ovaj jubilej?

Ambasador: Ovogodišnji jubilej potvrđuje postojanost i trajanje odnosa između dve države, bez obzira na izazove sa kojima su se susretale u istoriji – najvažnije je da su dve države bile bliske saveznice u najtežim vremenima. Naravno, ovaj period pokriva razne državne oblike i sisteme, ali je najvažnije da je postojao kontinuitet. Kraljevina Srbija je još 1918. otvorila konzulat u Montrealu, jer su takve bile potrebe, prvenstveno zbog naših iseljenika, ali je prvo poslanstvo/ambasada otvoreno 1941. u Otavi.

Odnosi među državama se neprestano razvijaju i menjaju. Nekada su gotovo neprimetni jer se rezultati očekuju kasnije. Politički dijalog uvek traje, ekonomska saradnja se obnavlja u nadi da će biti još intenzivnija kada privrede obe

države izađu iz sadašnjih uslova oporavka. Bilateralni odnosi se reflektuju i na multilateralizam, tj. međunarodnu političku saradnju. U tom smislu, važna nam je podrška Kanade u okviru organizacije Frankofonije, gde očekujemo status punopravne članice. Poznato je da je parlamentarna diplomatija jedan od najvažnijih instrumenata jačanja razumevanja i odnosa među državama, tako da se radi na obnavljanju i jačanju grupe prijateljstva Kanada-Srbija u kanadskom parlamentu. Godinama se radi na liberalizaciji viznog režima, budući da veoma pogađa naše građane koji imaju brojnu familiju i prijatelje među našim sugrađanima u Kanadi. U tom smislu ulažemo napore da kanadske partnere uverimo u značaj i ispravnost liberalizacije režima, kao što je to vidljivo na primeru liberalizovanog režima Srbije sa Evropskom unijom.

Obeležavanje ovogodišnjeg značajnog jubileja, zbog epidemioloških uslova u kojima se nalazimo, biće, nažalost, virtuelno, i obuhvatiće otvaranje izložbe u organizaciji Arhiva Jugoslavije (formalizacija odnosa je krenula u vreme Kraljevine Jugoslavije), te kulturno-umetnički program sa našim umetnicima u Kanadi, koji su pravi most saradnje dve države. Očekujemo da se na ovu temu govori i u kanadskom parlamentu, tj. da se neki od poslanika, članova grupe prijateljstva, obrati kolegama porukom o značaju jubileja.

SAN: Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je nakon nedavnog susreta sa novoimeno-
vanim ambasadorom Kanade Džajlsom

Normanom izrazio zadovoljstvo što se povećava priliv kanadskih investicija u Srbiju. On je izrazio nadu da će, osim rudarstva i energetike, i druge privredne oblasti biti zanimljive kanadskim privrednicima. U kojim privrednim granama vidite potencijal za dodatno razvijanje saradnje između Kanade i Srbije?

Ambasador: Za ekonomsku saradnju je najvažniji stabilan, atraktivan i predvidiv poslovni ambijent, koji je zasnovan na uređenoj pravnoj osnovi. Srbija se brzo transformiše. Postala je država sa izuzetno visokim ocenama najvažnijih međunarodnih finansijskih institucija, što se potvrđuje kroz njen brz uspon na *Doing business* listi grupacije Svetske banke, koja je pravi pokazatelj uslova poslovanja za najvažnije privredne subjekte jedne zemlje – mala i srednja preduzeća. Kanadske kompanije pokazuju interes za nastavak ulaganja u srpsku privredu, ne samo u tradicionalne privredne grane, kao što je rudarstvo, već i u oblasti koje su u 21. veku apsolutno prioriteti: obnovljivi izvori energije i zaštita životne sredine, uključujući upravljanje otpadom i upravljanje vodama. Takođe, poljoprivreda i prehrambena industrija su uvek atraktivne oblasti za ulaganje.

Svesni smo da se svaka država danas bori sa posledicama pandemije i njenog uticaja na međunarodne privredne i finansijske tokove, zato je i saradnja na međunarodnom planu u borbi protiv pandemije – ključna.

SAN: Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je takođe napomenuo da bi Srbija mogla da koristi iskustva Kanade u zaštiti životne sredine. Da li se i šta planira na poboljšanju životne sredine u Srbiji?

Ambasador: Kao što sam rekao, zaštita životne sredine i borba protiv klimatskih promena postale su najvažnije teme u poslednjih deset godina, a, siguran sam, da će biti i nadalje. U Srbiji se veoma predano radi na ovom pitanju, a o značaju i osetljivosti govori i činjenica da su civilno društvo i građani sve više uključeni u razgovore i predloge za rešavanje aktuelnih tema iz ove oblasti. Sa druge strane, naš put ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji ima vrlo značajan i pozitivan uticaj na dinamiku promene zakonodavnog okvira, u skladu sa najboljim evropskim i svetskim praksama. Svesni smo činjenice da je borba za čist vazduh i vodu postala prioritet i, u tom smislu, se ulažu naponi da se u godinama koje dolaze situacija u Srbiji promeni nabolje, tj. obezbede najviši standardi u toj oblasti. U tom smislu nam je kanadsko iskustvo izuzetno važno, posebno u borbi za smanjenje emisije štetnih gasova i korišćenju obnovljivih izvora energije. Sa druge strane, moramo biti svesni da je ova transformacija izuzetno skupa.

SAN: U svom pozdravnom govoru nakon dolaska u Kanadu ste pomenuli da se očekuje uvođenje direktne avio-linije koja će povezati Srbiju i Kanadu. Mnogi od nas sa nestrpljenjem očekuju tu liniju. Kada će biti uvedena i u kojoj meri je pandemija kovida 19 usporila uvođenje ove direktne avio-linije?

Ambasador: Obe države su obezbedile najvažnije – pravni osnov za uspostavljanje direktnog vazdušnog saobraćaja, a sada je na komercijalnim kompanijama sa obe strane da nađu najbolja poslovna rešenja i uspostave direktne letove između dve države. To bi bilo značajno, ne samo za naše građane sa obe strane, već i za poslovne ljude kojima bi putovanje bilo izuzetno olakšano. I u tom smislu je važan angažman na liberalizaciji viznog režima.

Svesni smo da je pandemija usporila sve aktivnosti, uključujući i ovu, ali je sigurno nije zaustavila. U tom smislu se nadam da će nacionalni avio-prevoznici, imajući u vidu procene isplativosti uvođenja direktne avio-linije (poput one za Njujork),

ubrzati donošenje odluke – moramo da razumemo da se, ipak, radi o komercijalnom poslu, gde je puno parametara potrebno uključiti kako bi se donela odluka.

SAN: Već nekoliko meseci se u Srbiji priča o mogućnosti uvođenja obaveznog vojnog roka za državljane Srbije. Da li će obavezni vojni rok važiti i za mlade ljude iz dijaspore koji imaju srpsko državljanstvo?

Ambasador: Debata je tek počela i ona je dobar primer da se o važnim društvenim temama (kao što je ukidanje ili uvođenje obaveznog vojnog roka) prvo - široko i intenzivno razgovara. Uvek postoje razlozi za i protiv. Budući da postoje različita iskustva u Evropi i svetu, sigurno je važno da se i ti aspekti sagledaju. Sa druge strane, najvažnije je da se analizira naše nacionalno iskustvo, kako bi se, na kraju, donela odluka. Takođe, uvek u obzir mora da se uzme i percepcija međunarodne bezbednosne situacije, kako bi se stvorila odgovarajuća slika.

U tom smislu, budući da se radi o društvenoj polemici o ovom pitanju, nisam u mogućnosti da predvidim ni da li će se ova ideja pretvoriti u odluku niti kako bi eventualno izgledala, tj. koga bi eventualno uključivala.

SAN: Na šta biste želeli da se fokusirate za vreme svog mandata, koji su Vam planovi i očekivanja?

Ambasador: Najvažnije je da se politički dijalog održava živim, da se unapređuje međusobno razumevanje, posebno tamo

gde postoje razlike, da se širi i razvija parlamentarna diplomatija, a ono što je sigurno najvažnije – da se ekonomski odnosi podignu na viši nivo. Tu ne mislim samo na međusobnu trgovinu (koja se uvek kreće u obimu od oko 100 miliona dolara godišnje – složićete se da je malo za obe države), već i na investiciono ulaganje. Naravno da je Srbiji, kao državi koja se razvija i želi da postane članica Evropske unije, potrebno što više stranih ulaganja, ja bih bio izuzetno zadovoljan ukoliko bi i srpske kompanije našle interes i mogućnost za ulaganje u Kanadu. Takvih slučajeva ima i vrlo su uspešni, ali nisu brojni. Sa druge strane, kanadskih kompanija već ima dosta, s tim što bismo voleli da ih vidimo u još većem broju.

A kao radni zadatak preda mnom i Ambasadorom je, kao što sam pomenio, i angažman na liberalizaciji viznog režima.

Na kraju, ali ne manje važno, jeste saradnja sa srpskom dijasporom u Kanadi koja je brojna i koncentrisana na Ontario, te podizanje kvaliteta konzularnih usluga našim građanima. Uvek će postojati oni koji će nalaziti mane u sistemu pružanja usluga građanima, ali je naša želja da njih bude sve manje.

SAN: Kako se može poboljšati organizacija srpske dijaspore u Kanadi? Koje korake bi trebalo preduzeti da se naša zajednica osnaži i dobije glas?

Ambasador: Srpska dijaspora je već decenijama organizovana na načine koji su

tada, verovatno, bili mogući i prihvatljivi. Prolazilo se kroz razna srpska i jugoslovenska udruženja, postojala su nerazumevanja i slično, ali verujem da je to vreme iza nas. Uloga Srpske pravoslavne crkve u srpskoj dijaspori se ne dovodi u pitanje – ona je, kao i u matici, kada su bila najteža vremena, uspela da odbrani i sačuva identitet zajednice, a u inostranstvu, uključujući Kanadu, i da pomogne u obrazovanju naše dece i omladine i očuvanju jezika i kulture.

Primetno je da naša zajednica u Kanadi ne spada u aktivnije zajednice kada je u pitanju učešće u političkom životu – u poređenju sa drugim zajednicama u ovoj državi. To je šansa koju naša zajednica zaista mora da osvoji, tj. siguran sam da bi mnoge ideje i inicijative srpske dijasporice dobile svoju potvrdu i postigle značajan uspeh na nivou Kanade kada bi predstavnici zajednice pokazali više interesa za učešće u političkom životu Kanade. Svi smo svesni da je to najbolji način za promociju interesa određene grupe. Postoje članovi naše dijasporice koji se zalažu da ujedine naše građane organizovane u stotine manjih i rasutih udruženja, ali je važno da naši sugrađani razumeju i prihvate tu inicijativu, jer bi to bilo u zajedničkom interesu – jedan snažan glas zajednice je sigurno neophodan. Jedinstven glas zajednice, sa druge strane, ne mora da implicira jedinstvo političkih mišljenja, već ujedinjenje oko najvažnijih tema za srpsku zajednicu.

SAN: Kako Vam se dopadaju Ontario i Otava? Koliko ste uspeali da upoznate Kanadu s obzirom na ograničeno kretanje uslovljeno pandemijom kovida-19?

Ambasador: Nažalost, situacija je takva da nema mnogo mogućnosti za kretanje i upoznavanje Kanade, što je zaista frustrirajuće za svakoga. Osim Otave, imao sam priliku da upoznam i Toronto i okolinu, tako da mogu da napravim paralelu – Otava je miran administrativan grad, sa predivnom okolinom, dok je To-

ronto upravo drugačiji i predstavlja sliku severnoameričkih gradova, ogroman i dinamičan. Nadam se da će se pandemija smiriti i da ćemo se vratiti u „normalno“ stanje, što će mi omogućiti i upoznavanje ove ogromne zemlje.

Uživao sam u kanadskoj zimi (iako sam svestan da je bila blaga), jer ja obožavam zimu, sneg i hladno vreme, a naročito zimske sportove. Oduševljen sam mogućnošću klizanja po najvećem prirodnom klizalištu na svetu – Rideau kanalom u Otavi, kao i skijanjem u Kvebeku.

SAN: Kako je izgledala Vaša karijera do sada? Na šta ste ponosni iz svojeg prethodnog diplomatskog rada? Vidite li potencijal da se nešto od Vaših prethodnih iskustava iz diplomatske službe prenese i na Kanadu tokom Vašeg mandata i kasnije?

Ambasador: Moram da budem iskren i kažem da mi je karijera bila dosta uspešna, ne samo ova diplomatska, nego i prethodna, kada sam radio u privatnom sektoru.

U diplomatiji sam napredovao u skladu sa pravilima službe, od najmlađeg diplomate do ambasadora. U jednom periodu, pre dolaska na službu u Kanadi, obavljao sam funkciju pomoćnika ministra spoljnih poslova, zadužen za odnose sa Evropskom unijom. U tom smislu, budući da sam obavljao sve što jedan diplomata i državni službenik može da obavlja, ja sam izuzetno zadovoljan.

Od prethodnih iskustava morao bih da istaknem iskustvo iz Švajcarske kao (kon)federalne države, koje bi mi moglo biti od koristi, budući da sam na delu video prednosti i izazove u međusobnoj saradnji švajcarskih kantona (provincija u Kanadi), i odnos kantona sa saveznom vladom – što može biti interesantno za rad u Kanadi. Takođe je i Švajcarska zemlja emigranata, naravno u drugačijem formatu, ali ima taj epitet „emigrantskog raja“ koji je dugo bio vezan i za Kanadu.

Svako iskustvo u prethodnom poslu može i treba da se iskoristi u sadašnjem.

SAN: Molimo Vas da se za naše čitaoce i lično predstavite. Ko je Dejan Ralević u privatnom životu?

Ambasador: Uvek se predstavljam kao Piroćanac, iako sam rođen u Nišu. Istina je da sam odrastao u Pirotu i tu su

moje najlepše uspomene. Takođe imam i crnogorsko poreklo, što se jasno zaključuje po mom prezimenu (iz najvećeg srpskog plemena u Crnoj Gori – Vasojevića), budući da mi je deda iz okoline Berana. A na kraju krajeva, ipak sam Beograđanin, jer živim i radim u našoj prestonici nekoliko decenija.

Vrlo sam vezan za porodicu, imam prijatelje iz detinjstva sa kojima sam veoma blizak, tokom izolacije sam se posvetio čitanju brda knjiga, uživam u sportovima napolju, pešačenju, vožnji bicikla, avanturističkog sam duha, spreman za nove izazove. Vrlo kratko, rekao bih da sebe da sam jednostavan i da volim ljude.

